

NIEUWSBRIEF

april 2008

Gedeputeerden over het project Toekomst Markermeer IJmeer

„Tot nu toe positieve geluiden uit Den Haag”

Andries Greiner

Wat Flevoland en Noord-Holland van elkaar scheidt, is het Markermeer-IJmeer. Wat gedeputeerden Andries Greiner van Flevoland en Ton Hooijmaaijers van Noord-Holland met elkaar verbindt noemt laatstgenoemde het Blauwe Hart. Samen voeren zij sinds begin 2007 de regie over de Toekomstagenda Markermeer-IJmeer waarover de politiek zich binnenkort uitspreekt.

„Dit is een project van veel ‘stakeholders’ en weinig ‘shareholders’, van twee provincies, vooral van Flevoland dat het

grootste deel van het Markermeer-IJmeer op zijn kaart heeft staan. Mijn rol is het die baaierd van ‘stakeholders’, gemeenten, organisaties en belangengroepen te binden op een centraal thema: een goede toekomst voor het Markermeer-IJmeer”, antwoordt Greiner, gevraagd naar zijn rol. Om zoveel mogelijk partijen binnenboord te houden is gekozen voor een proces van maximale participatie. „We hebben het open gespeeld. Onze hoofdpodracht is het oplossen van een ecologisch probleem. Gelet op de kwaliteit en potenties van het gebied streven wij daarbij naar ‘spin off’ voor andere functies, zoals recreatie en buitendijkse ontwikkelingen. Invulling voor buitendijks bouwen is een verantwoordelijkheid van de gemeenten.” Greiner: „We werken daar niet aan.”

Hooijmaaijers ziet zichzelf ‘vanuit een kritisch opbouwend oogpunt’ in een mede sturende rol. „Ik wil het luisterend oor zijn voor die partijen

Ton Hooijmaaijers

die soms nog wat huiverend staan tegenover ingrijpen in het Markermeer en IJmeer.” De gedeputeerde van Noord-Holland kan zich die huiver goed voorstellen. „Het heeft bij mij ook een tijdje geduurd voordat ik ervan overtuigd was dat ingrijpen nodig is.” In het begin leek het project hem namelijk een soort excuus om tegelijkertijd te studeren op bouwen in het water aan de Flevolandse kant. Ecologisch onderzoek en een advies van de Raad voor Ruimtelijk, Milieu-, en Natuuronderzoek konden hem overtuigen. Met zijn opstelling ondersteunt Hooijmaijers daarom Greiner in diens streven om te verbinden.

De gedeputeerde van Flevoland is dan ook positief over de samenwerking met zijn Noord-Hollandse collega, al moet hem van het hart dat het oude en nieuwe land aanvankelijk andere belangen leken te hebben en met elkaar leken te botsen. Waar het oude land met knelpunten zit op het gebied van infrastructuur en veiligheid van dijken en belang heeft bij een voldoende voorraad van zoetwater, kampt het nieuwe land met groeistuipten. „Dat is een faseverschil. Dat Lelystad en Almere toe zijn aan een gezicht aan het water, was lang niet aan de orde vanwege de Markerwaard.”

Beide bestuurders vonden zich in hun gezamenlijke ecologische belang. Greiner: „Hij denkt ook in bescheiden mate aan buitendijks bouwen zoals bij Hoorn en Enkhuizen.” Hooijmaijers: „Het gaat om het verbeteren van de achteruitgaande natuur in het Blauwe Hart en daarbij kijken we of die zo goed kan worden verbeterd dat het Blauwe Hart blijft bestaan én kan bijdragen aan verdere ontwikkelingen van het leefmilieu in het noordelijk deel van de Randstad.”

Op het ogenblik is Hooijmaijers hard aan de slag met de Structuurvisie in zijn provincie, een leidraad voor alle belangen van Noord-Holland. Zoals die ook liggen in het Blauwe Hart. Daarmee is dat document dus een prima plaats om de plannen voor het Blauwe Hart in te laten landen. „Dat biedt uitzicht op een realiseerbaar project.”

Erfgenaam Lely

Gevraagd naar de reden van zijn enthousiasme noemt Greiner zich ‘één van de erfgenamen van het plan Lely’. „De bedoeling was om het Zuiderzeegebied een nieuwe bestemming te geven, een waardevolle bijdrage aan de toekomst van heel Nederland op het gebied van voedsel en veiligheid. Ik zou het wel erg mooi vinden als we het project kunnen afronden en die mooie toekomst ook kunnen realiseren. Dat drijft me wel in het geheel. Iets dat niet goed is, goed maken is een dankbare maar eindige opgave; iets dat behouden moet blijven en uitgebouwd, dwingt je over de horizon te kijken. Dat kan met het Markermeer fysiek en mentaal.”

Dat enthousiasme vindt Greiner in de Stuurgroep terug. „Die was gecharmeerd van de benadering. Het tussenproduct dat we nu hebben gepresenteerd, is omarmd. De conceptrapportage is door de Stuurgroep positief ontvangen. De groep er omheen was minder aan het proces gekoppeld en dat was merkbaar. Maar we zien toch een groeiend draagvlak ontstaan. Dat merk je onder andere bij bezoeken aan gemeenten.”

In het vervolg gaat het in de visie van Hooijmaijers om het maken van een inrichtingsplan dat draagvlak heeft bij de omgeving en perspectief biedt voor de toekomst. „Hoe Noord-Holland daarin zal zitten, is nu nog even de vraag. Maar het ontwikkelingsperspectief biedt kansen die moeten worden verzilverd.”

„Het vervolg is dat wij de Toekomstagenda formuleren en dan willen we die graag behandelen” zegt Greiner. „Ik ga ervan uit dat het Rijk ons opnieuw zal uitnodigen de volgende stap te zetten, zoals in het project De Natuurfabriek, en gelijktijdig zal werken aan een maatschappelijke kosten-batenanalyse, aan een financiële en een juridische paragraaf. Die agenda laat zich wel vormen.”

En de rol van ambassadeur Guido van Woerkom? „Hij is vooral ‘goodwill officer’ en moet in spanningsvelden het verlossende woord aanreiken.” Naarmate de inrichting van de plannen vordert, ziet zowel Greiner als Hooijmaijers de ambassadeur een steeds belangrijkere rol spelen.

Tweede Kamer

Tot slot de vraag of de gedeputeerden in Den Haag steun voor het project TMIJ denken te krijgen. „Tot nu toe komen er positieve geluiden uit Den Haag. Immers het Rijk is vertegenwoordigd in de Stuurgroep en heeft meegewerkt aan het ontwikkelingsperspectief”, antwoordt Hooijmaijers. Bovendien heeft het Rijk TMIJ in Randstad Urgent aangemerkt als belangrijk voor de Schaalsprong Almere. De Noord-Hollandse bestuurder verwacht dan ook dat het Rijk het project van kandidaat-project tot project ‘bombardeert’. Greiner is het daarmee eens: „Dit is een los eind van de Nota Ruimte, stond in de Noordvleugelbrief en kwam terecht in Randstad Urgent. Dus de Tweede Kamer wordt geconfronteerd met de vraag of dit van kandidaat-project naar project gaat. Ik heb geen enkele aanwijzing dan men dat niet zou willen.”

Toekomstagenda verenigt ook belangen maatschappelijke organisaties

Natuur, beleving, rust, recreatie èn geldzorgen

ANWB, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer maken als maatschappelijke organisaties deel uit van het samenwerkingsverband. Zij houden met name het belang van natuur en recreatie in de gaten. Nu het ontwikkelingsperspectief af is, vragen we of het resultaat voldoende rekening houdt met hun belangen.

De stem van belangenorganisaties

We informeerden bij de vertegenwoordigers van de drie maatschappelijke organisaties of zij hun belangen voldoende terug vinden in het Ontwikkelingsperspectief. Paul Langeweg van de ANWB, Luc Berris van Natuurmonumenten en Yvon Horsten van Staatsbosbeheer (SBB) hebben gereageerd. Het belang van het gehele project onderschrijven ze alle drie.

Paul Langeweg

Luc Berris

Yvon Horsten

Hoe beoordeelt u het proces tot nu toe?

Na de eerdere integrale benadering bij de ontwikkeling van de Visie IJmeer moest de ANWB even wennen aan een drie sporenbenadering (TMIJ, OV-SAAL en Almere Pampus). Ook aan een situatie waarin Flevoland en Noord-Holland de regie kregen, terwijl het Rijk aan een nieuw beleidskader voor het IJsselmeer ging werken. De eerdere gemeenschappelijke ambitie van de Visie IJmeer raakte wat op de achtergrond; er dreigde verkokering. Maar in de uitkomst van het TMIJ-proces ziet de ANWB een wenkend perspectief.

- Staatsbosbeheer is blij dat de tijd van min of meer vrijblijvende trajecten voorbij is. Het is juist gecharmeerd van de samenhangende aanpak in het project TMIJ en vindt dat er nu een stabiele koers wordt gevaren, waarin de inhoud centraal staat. Horsten: „Ook viel het mij op dat de verschillende partijen breder dan hun eigen belang zijn blijven kijken.”

- Berris van Natuurmonumenten is over het algemeen positief over het proces. „Er is behoorlijk doorgewerkt en er is een goed eindresultaat.”

Wat mist u nog en wat had u willen toevoegen?

De ANWB vindt het nu tijd voor een publiek debat over de toekomst van het gebied. Een debat dat ook een relatie moet leggen met de andere sporen en de beleidskaders die nog in ontwikkeling zijn.

- Doordat er goed voorbereidend werk in projectgroepen werd verricht, was de rol van de Stuurgroep 'bescheiden', oordeelt Staatsbosbeheer. „De afzonderlijke stuurgroepleden zouden allemaal in hun eigen netwerken meer ingezet kunnen worden om de doelen van het project te realiseren.”
- Natuurmonumenten had het recreatieverhaal het liefst wat meer uitgewerkt zien worden en koestert wat dat betreft grote verwachtingen van ambassadeur Guido van Woerkom.

Wat is uw grootste belang bij het project TMIJ?

Het grootste belang van de ANWB ligt in de toevoeging aan het woon- en leefklimaat in de Noordvleugel van een goede bereikbaarheid en ontwikkelruimte voor een gevarieerd pakket aan recreatiemogelijkheden. „Dat kan alleen worden bereikt op basis van een robuust ecologisch systeem.”

- Natuur, beleving en rust zijn voor SBB belangrijke waarden. Dit deel van de Noordvleugel is van belang voor miljoenen mensen uit onder andere Amsterdam en Almere. Zij moeten kunnen genieten van een gebied waar rust en natuur het vertrekpunt zijn, aldus Staatsbosbeheer. Met de natuurwaarden is het niet goed gesteld, „Dus nu aanpakken is hard nodig!”
- Voor Natuurmonumenten ligt het grootste belang in de ombuiging van de huidige negatieve trend voor de natuurwaarde van dit gebied naar een duurzaam positieve trend.

Komt de bijdrage van uw organisatie in de concept-toekomstagenda voldoende terug?

Nu de scope gaandeweg het proces is verbreed van ecologie naar mensen en hun behoefte aan recreatie, kan de ANWB zich goed in de agenda vinden.

- 'Ja', antwoordt Natuurmonumenten.
- Staatsbosbeheer is het daarmee eens. „Wij vonden het vooral van belang dat het Markermeer en IJmeer als systeem en daarmee in z'n samenhang bekeken en aangepakt wordt. En dat is tot op heden goed gelukt!”

Positieve en negatieve punten?

Voor de ANWB is de belangrijkste winst van het project dat duidelijk de noodzaak is aangetoond om het ecologische systeem te versterken. Omdat dit nog niet in brede kring zo wordt ervaren, ligt daar een belangrijke taak. Met dank aan de inzet en betrokkenheid van alle partijen en inspirerende wijze waarop het programmamanagement het proces heeft begeleid, vindt de ANWB het verder een winstpunt dat er overeenstemming is over het ontwikkelingsperspectief. Dat biedt een goede basis voor een komende integratiefase, verwacht de organisatie. Aan de andere kant spreekt het bepaald niet vanzelf dat de

verschillende sporen die nu zijn gevolgd, weer samenkomen in een samenhangend ontwikkelingsprogramma dat past bij de oorspronkelijk geformuleerde ambitie.

- Staatsbosbeheer is blij met de integrale benadering van het Markermeeren IJmeer. Alleen zo is de natuur in dit gebied immers aan te pakken. Ook over de nauwe samenwerking met het Rijk is SBB tevreden. „Spannend is de uiteindelijke besluitvorming (...) Ook in samenhang met de ontwikkeling van Almere en de keuzes rondom infrastructuur. Waar later miljarden worden gestoken in de infrastructuur en in wonen, moeten overheden niet passen als het gaat om behoud en versterking van de internationale waarde van natuur en milieu.
- Natuurmonumenten maakt zich tot slot zorgen om een aantal zaken. De vereniging vraagt zich onder andere af of er wel voldoende geld is voor de realisatie van de toekomstagenda, of de betrokken rijkspartijen elkaar weten vast te houden en of Natura 2000 en de TMIJ-opgave wel tot één project te integreren zijn.

Vier vragen aan projectleider Eric Bussink:

Hoe beoordeelt u het project tot nu toe?

Het project gaat weliswaar over een agenda en een Toekomstvisie, maar het is toch behoorlijk concreet geworden. We kunnen uitleggen dat het bij een toekomstbestendig ecologisch systeem (TBES) gewoon gaat om heldere randen zonder slib, om vooroevers en natuur- en recreatie-eilandjes etc.

Wat is er goed gegaan? Wat is u tegengevallen en zou u een volgend keer anders doen?

Op veel punten zijn alle elf betrokken partijen het eens geworden. Soms vindt het rijk iets anders dan de regio. Met instemming van het rijk schrijven we dan; 'de regio vindt'.... En we praten de komende maanden daarover door via het Beleidskader IJsselmeer dat in het najaar definitief vorm krijgt.

Wat is u tegengevallen? Wat hebt u daarvan geleerd?

Dertien partijen in een stuurgroep is erg veel. Twee projecten TMIJ en Beleidskader IJsselmeer naast elkaar maakt het niet gemakkelijker. Alleen frequent projectleidersoverleg kan een chaos voorkomen.

Welke voortzetting heeft uw voorkeur?

Voortgang: stuur voorlopig op inhoud tussen BKIJ, TMIJ, Pampus en OV SAAL en blijf weg uit te complexe juridische trajecten. Als ieder zijn deel van het werk goed doet, komt de afstemming er vanzelf, mits de inhoud er toe dwingt.

ANWB-voorman ambassadeur TMIJ

Mr. Guido van Woerkom (1955) is recentelijk benoemd tot ambassadeur voor de Toekomstagenda Markermeer-IJmeer (TMIJ). In het dagelijks leven is hij bekend als hoofddirecteur van de ANWB, Nederlands grootste belangenvereniging.

Bij de naam ANWB denkt menigeen eerst aan de belangen van automobilisten of misschien fietsers (anno 1885 nog 'wielrijders' geheten). Toch is deze Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB er ook voor wandelaars, ruiters, motorrijders, kampeerders, wintersporters en watersporters. En in de Stuurgroep TMIJ behartigt de ANWB vooral de belangen van deze recreanten. De ANWB was eerder al een van de partners in de Toekomstvisie IJmeer.

Sinds Van Woerkom positief reageerde op het officiële verzoek om ambassadeur TMIJ te worden, heeft hij er een stapel leesvoer bij gekregen. „Daar ga ik me nu in verdiepen”, mailt de ANWB-voorman in de eerste week van maart. Op dat moment heeft hij een afspraak lopen met staatssecretaris Tineke Huizinga van Verkeer en Waterstaat en vraagt hij zich af of hij dan wellicht echt benoemd wordt, mogelijk met enig ceremonieel. De reden waarom hij toegestemd heeft in het verzoek, heeft te maken met de waarde die de ANWB hecht aan het Urgentieprogramma Randstad. „Het is een belangrijk programma voor Nederland. Het pakt problemen aan die al enige tijd spelen aan en de aanpak is vernieuwend. Het is goed dat de ANWB daarbij betrokken is. Bovendien is de ANWB eerder betrokken geweest bij de ontwikkeling van een visie op dit gebied en trekt mij het water, als watersporter, zeer. Het is een mooi water waarvan de kwaliteit onder druk staat en de potentie om er iets van te maken groot is. Daar lever ik graag een bijdrage aan.” Na het inlezen, gaat Van Woerkom kennismaken met de meest betrokkenen en bezien waar knelpunten zitten waarbij hij de betrokkenen kan helpen tot een besluit te komen. Dat laatste ziet hij als zijn hoofdtaak. „De ambassadeur moet, waar nodig, partijen bij elkaar brengen om beslissingen te kunnen nemen. Waar dat vanzelf gaat, hoef ik alleen toe te zien, waar het nodig is, kom ik in actie. Ook wil ik waar nodig ervoor zorgen dat de andere projecten die in dit gebied spelen, op elkaar afgestemd worden.” Voor het project is hij beschikbaar tot de oplevering, zo laat hij desgevraagd weten.

Over verbindingen en verstedelijking neemt de ANWB geen uitgesproken standpunt in. Ook als lid van de Stuurgroep TMIJ legt de ANWB eerder de nadruk op de behartiging van het recreatiebelang. Wel steunt de ANWB de kansen om een groenblauwe schaa sprong te realiseren in samenhang met stedelijke ontwikkeling.

In de media is Van Woerkom de laatste jaren vooral bekend als voorvechter van een kilometerheffing (vanwege een eerlijker lastenverdeling voor de automobilist) en met de nodige nuanceringen van het doortrekken van de A6 naar de A9 via een ondertunnelde verbindingsweg langs het Naardermeer. Dit is om de omgeving van het Naardermeer vanwege haar recreatieve waarde te ontzien. „Als de weg langs het Naardermeer er moest komen, dan ondertunneld. Maar ook aan een tunnel kleven veel nadelen.”

In het algemeen ziet de ANWB voordeel in de toeristische waarden van landschappen. Dat is vanuit de gedachte dat de bevolking profiteert van de bedrijvigheid die het gevolg is van investeringen in landschap, cultuurhistorische elementen en evenementen. Tenslotte houdt Van Woerkom zich ook bezig met vraagstukken van bereikbaarheid. „Op de zoektocht naar oplossingen moeten we minder kijken naar wegvakken en knooppunten en meer naar het netwerk als geheel”, meent Van Woerkom op de website van Nu.nl van 17 januari 2007. Hij verwacht meer heil van het verbeteren van overstapmogelijkheden tussen auto en openbaar vervoer en het creëren van alternatieve routes.

Vervolg

In de volgende nieuwsbrief komen de gemeenten en waterschappen rond het Markermeer en IJmeer aan bod.

Meer informatie

Meer informatie is te vinden op www.markermeerijmeer.nl. Ook kunt u contact opnemen via info@markermeerijmeer.nl of 0320-265497.

